

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กาญจนา แก้วเทพ. การวิเคราะห์บทบาทสตรีในสถาบันต่าง ๆ ของไทย. วารสารสังคมพัฒนา. ปีที่ 19 ฉบับที่ 5 (2534) : 47-54.
- กุลยา ธรรมจินดา. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการของสตรีในการจะก้าวขึ้นสู่ระดับผู้บริหารของบัณฑิตสตรีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2534. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- กุลวดี อรวัฒนพันธ์. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเพื่อเสริมสร้างวินัยจราจรของผู้ขับขี่รถยนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- กัญญสิริ บุญทัน. การยอมรับบทบาทการบังคับบัญชาและศักยภาพทางการบริหารของตำรวจหญิงตำแหน่งสารวัตร : ศึกษาเฉพาะกรณีหน่วยขึ้นตรงต่อกรมตำรวจ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2540.
- งามพิศ สัตย์สงวน. การจัดระเบียบทางสังคม. ในสังคมและวัฒนธรรม, หน้า 61-78. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- งามพิศ สัตย์สงวน. การวิจัยทางมานุษยวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- งามพิศ สัตย์สงวน. ประสบการณ์วิจัยทางมานุษยวิทยาข้ามวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- งามพิศ สัตย์สงวน. วัฒนธรรมข่าวในสังคมไทย : การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลง. เอกสารประกอบคำบรรยาย คณะรัฐศาสตร์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, 2541.

- งามพิศ ลัดยศสงวน. หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. โรงพิมพ์
ธรรมสภา, 2538.
- จีรติ ดิงศภัทริย์. แนวคิดเรื่องการพัฒนาสตรี. กรุงเทพมหานคร : คณะสังคม
วิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528. (อัด
สำเนา).
- จุมพล สวัสดิยากร. หลักและวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์สุวรรณภูมิ, 2520.
- ชลธิชา พันธุ์พานิช. สิทธิคุณค่าของความเป็นมนุษย์กับการประกันนางงาม.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. ระเบียบการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
ทบวงมหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2540. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์
การพิมพ์, 2539.
- ชิตยา สุวรรณขง. สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา. กรุงเทพฯ : มงคลการพิมพ์,
2509.
- นงเยาว์ ธาราศรีสุทธิ. สตรีกับการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, 2536.
- นภาพรณี หะวานนท์. ผลของการออกไปทำงานนอกบ้านของภรรยาที่มีต่อ
ความสัมพันธ์ในครอบครัว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนก
วิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.
- นิทรา ทอนศรี. ความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัย
เทคโนโลยีและอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับสถานภาพ
และบทบาทของสตรีไทยในสังคม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
ภาควิชาสารัตถศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2526.
- นิเทศ ดินณะกุล. สถาบันสังคม. ในสังคมและวัฒนธรรม, หน้า105-109.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

- บุษกร เขียมศักดิ์. การยอมรับบทบาทการบังคับบัญชาและรูปแบบพฤติกรรมผู้นำทางการบริหารของข้าราชการทหารหญิง. สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.
- ประชัย เปี่ยมสมบุรณ์. ภาพพจน์ของผู้ติดยาเสพติดให้โทษในสายตาประชาชน : การศึกษาสำรวจปัจจัยและผลกระทบในเคหะชุมชนของกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2526.
- ผ่องพันธ์ มณีรัตน์. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม. โครงการส่งเสริมการสร้างตำรา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2521
- พรทิพย์ วงศ์เพชรสง่า. การยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของนักศึกษามหาวิทยาลัย : การศึกษาเบื้องต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528.
- พรพิไล ถมั่งรักษัสัตว์. ปรัชญาผู้หญิง. พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- พัชนี อัยราวงศ์. จริยศึกษาของสตรีไทยในสุภาษิตสอนหญิงคำกลอน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.
- เพ็ญมาศ กำเหนิดโทน. การยอมรับของครูต่อนักเรียนเกย์ : ศึกษากรณีข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528.
- เฟมินิสต์. คือความเป็นมา. . . ขบวนการปลดปล่อยสตรีเพศ. เอกสารชีวิตส่วนตัวครอบครัว และระบบทุนนิยม. 8 มีนาคม 2533. (อัดสำเนา).
- ภัสสร ลิมานนท์. การศึกษาและวิเคราะห์บทบาทของเพศและสถานภาพสตรี. รายงานเสนอ ในการสัมมนาทางวิชา เรื่องการพัฒนาสถานภาพสตรีไทย. สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. (อัดสำเนา).

- มัลลิกา วัชรารธร . ผู้หญิงกับการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์
การพิมพ์, 2516.
- ศศิพร สิทธิพันธุ์. เจ็อนไขการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรีและการยอมรับ ส.ส. หญิง. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.
- สภาสตรีแห่งชาติ. สตรีไทย. กรุงเทพฯ : สภาสตรีแห่งชาติ, 2519.
- สมเพลิน เกษมรัตนสันติ. การวิเคราะห์ทวิตัวแปรและพหุตัวแปรของข้อมูลแบบ
ตาราง. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, 2532.
- สหพันธ์สมาคมนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย. ฐานะของสตรีไทยในอดีต. ใน
โฉมหน้าสตรีไทยยุคใหม่, หน้า 2. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพฯการ
พิมพ์, 2520.
- สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. นโยบายและแผนงานหลักสตรีระยะยาว
(พ.ศ. 2535-2554). กรุงเทพฯ : คณะกรรมการเฉพาะด้านจัดทำแผน
หลักงานสตรี คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ
(กสส.), 2537.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. รายงานผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรทั่ว
ราชอาณาจักร สิงหาคม 2539 (รอบที่3). กรุงเทพมหานคร :
(ม.ป.ท.), 2539.
- ลลิตี อินทศร. การยอมรับบทบาททางการเมืองของสตรีในเขตจังหวัดพะเยา.
วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- สุจิตรา สง่าเนตร. การยอมรับบทบาททางการเมืองของสตรี : ศึกษากรณี
ข้าราชการในจังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต
สาขาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. การสร้างมาตรฐานวัดในการวิจัยทางสังคมศาสตร์และ
พฤติกรรมศาสตร์ พิมพ์ครั้งที่ 2. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,
2537.

- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, 2532.
- สุธีรา ทอมสัน. สตรีผู้นำการเปลี่ยนแปลง : ก้าวไปสู่สังคมที่มีความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย. สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา, 2537.
- สุธีรา ทอมสัน และเมทีนี พงษ์เวช. ผู้หญิง : กระแสหลักของการปรับเปลี่ยนสังคมใน 5 ปีข้างหน้า. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา, 2538.
- สุธีรา บุญอาจ. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับสตรีในการเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงฝ่ายตุลาการ : ศึกษากรณีข้าราชการตุลาการและข้าราชการตุลาการชายในกระทรวงยุติธรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537.
- สุพัตรา สุภาพ. พฤติกรรมและทัศนคติของผู้ใช้รถและถนนต่อมาตรการแก้ไขปัญหาการจราจรในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร : สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2540.
- สุพัตรา สุภาพ. สังคมและวัฒนธรรม : ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2540.
- สุพัตรา สุภาพ. สังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2539.
- สุภัทรา สิงหลกะ. สิทธิสตรี : ประวัติและวิวัฒนาการของการเรียกร้องสิทธิสตรีไทย. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์, 2525.
- สุภาพรรณ หมั่นเจริญ. การยอมรับสตรีในบทบาทปลัดอำเภอ : ศึกษาเฉพาะกรณีก้านัน ผู้ใหญ่บ้าน อ.เมืองเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

สุรพล ไทยประเสริฐ. การยอมรับบทบาทของพนักงานสอบสวนหญิงในการสอบสวนคดีความผิดอาญาบางประเภท : ศึกษากรณีบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2539.

สุวรรณ เกรียงไกรเพ็ชร. พระอภัยมณี : การศึกษาเชิงวรรณคดีวิจารณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514.

องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ. สถิติการใช้ตัวแต่ละเขต ประจำเดือนธันวาคม 2540. กรุงเทพมหานคร : แผนกสถิติและรายงาน, (อัดสำเนา).

องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ. สรุปร้อยละกำลังของพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง ปี 2538-2540. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานการเจ้าหน้าที่, (อัดสำเนา).

อารง สุทธาศาสน์. ปฏิบัติการวิจัยสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2527.

ภาษาอังกฤษ

Block, Jeanne. Conceptions of Sex Roles : Some Cross - Cultural and Longitudinal Perspectives. *American Psychologist*. 28 (June 1973) : 512-526. อ้างถึงใน นิตยกุล อรรถนพวรรณ. ลักษณะของชายและหญิงในปัจจุบันและลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. หน้า 11.

Brogan, D.S. Kutner, N.G. Measuring Sex-Role Orientation : A Normative Approach. *Journal of Marriage and Family* 38 (February 1976) : 31-40, อ้างถึงใน สุธีรา บุญอาจ. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับสตรีในการเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงฝ่ายตุลาการ : ศึกษากรณีข้าราชการตุลาการและข้าราชการตุลาการชายใน

กระทรวงยุติธรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537. หน้า 30.

Broverman, Inge K. and Raymond Susan Vogel. Sex-Role Stereotypes : A Current Appraisal. *Journal of Social Issues* 28 (1972), อ้างถึงใน ศศิพร สิทธิพันธุ์. เจื่อนไขการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรี และการยอมรับ ส.ส. หญิง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539. หน้า 13-14.

Carolyn Stout Morgan and Alexis J. Walker. Predicting Sex Role Attitudes. *Social Psychology Quarterly* 40 (1983) : 148-151.

Catherine A. Emihovich, Eugene L. Gaire and Noreen C. Cronim. Sex-role expectations changes by father for their son. *Sex Roles* 1984, อ้างถึงใน สุจิตรา ส่งาเนตร. การยอมรับบทบาททางการปกครองของสตรี : ศึกษากรณีข้าราชการในจังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529. หน้า 23.

Charles, Maria. Cross-National Variation in Occupational Sex Segregation. *American Sociological Review* 57 (1992) : 483-502.

Charles R. Foster. *Psychology for life Adjustment*. Chicago : American Technical Society, 1952. อ้างถึงใน สุดาวดี คุณวัฒน์. ทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต่อพุทธศาสนาและพระสงฆ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. หน้า 12.

Chetwynd Jame and Hartnett Oonagh. *The Sex Role System*. London : Routhledge & Kegan Paul, 1978.

Clark, Robert E. *Reference Group Theory & Delinquency*. New York : Behavior Pubication, 1972.

- Connel. Correlates of Life Style : Role concept, Attitude, Influences and Choices. *Human Relations* 33 (1980) : 589-601.
- Greer Linton Fox. The mother-adolescent daughter relationship sexual socialization structure : A research review. *Family Relation*, 1980.
- Halter, Harriet. Sex-Role and Social Structure. Oslo : Hesthulms Boktrykkeri, 1970.
- Kreps, J. Sex in the Market Place : American Women at Work. Baltimore : John Hopkins University Press, 1971 : 44-48.
- Miller, Burr, Westley. Comtemporany Theories about the Family (Research-Based-on-Theories) Vol. 1 (1979), New York : Free Press อ้างถึงใน พรทิพย์ วงศ์เพชรสง่า. การยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของนักศึกษามหาวิทยาลัย : ศึกษาเบื้องต้น. *วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 2528. หน้า 16.
- Oppenheim Mason and Larry Bumpass. U.S. Women's Sex-Role Ideology. *American Journal of Sociology* 1975 : 1212-1219, อ้างถึงใน สุจิตรา สง่าเนตร. การยอมรับบทบาททางการปกครองของสตรี : ศึกษากรณีข้าราชการในจังหวัดนครพนม. *วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 2529. หน้า 16.
- Parsons, T. and R.F. Bales. Family. Socialization and Interaction Process. New York : The Free Press. 1955.
- Rogers, Everatt M. Diffusion of Innovation. New York : Free Press, 1968.
- Rosen Benson and Jerdee Thomas H. The Influence of Sex-Role Stereotypes on Evaluation of Male and Female Supervisory Behavior. *Journal of Applied Psychology* 57, 1973.

Schmitt, Raymond. *The Reference Other Orientation*. Carbondale : Southern Illinois University Press. 1972, อ้างถึงในธิดิ รัตนโชติ. *วัยรุ่นหญิงกับการสูบบุหรี่ : ศึกษาเฉพาะนักเรียนหญิงในโรงเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539. หน้า 39-41.

Schreiber, Carol. *Men and Women in Transitional Occupations*. Cambridge : MIT Press. 1979, อ้างถึงใน จันทร์แรม เรือนแบน. *โอกาสก้าวหน้าในอาชีพของสตรีในงานเฉพาะเพศชาย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533. หน้า 46.

Sherif, Muzafer and Sherif, Carolyn. *Reference Groups*. New York : Harper and Row Publishers. 1968, อ้างถึงในคณิดา โพธิ์ชนะพันธุ์. *การยอมรับของวัยรุ่นต่อการทำแท้ง : ศึกษากรณีนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539. หน้า 25.

Spence Janet T. and Helmeich R.L. *Masculinity and Feminity*. London : University of Texas Press, 1978.

Spencer, Metta. *Foundation of Modern Sociology*. 2nd ed. New Jersey : Prentice-Hall, Englewood Cliffs, 1979 : 111-137.

Unger, Rhoda K. *Female and Male : Psychological Perspectives*. New York : Harper & Row, Publishers.

Woeffel, Joseph and Archibald O. Haller. Significant other, the self-reflexive act and the attitude formation process. *American Sociological Review* 36 (February 1971) : 74-87.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

การสัมภาษณ์เจาะลึก

(In – Depth Interview)

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เป็นเครื่องมือทางมานุษยวิทยาที่ใช้ศึกษาการยอมรับ บทบาทของพนักงานขับรถเมล์หญิง ซึ่งเป็นการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์และเพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้สมบูรณ์มากขึ้น โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกกับพนักงานขับรถเมล์หญิง จำนวน 5 ราย ในการสัมภาษณ์จะใช้นามสมมติกับผู้ถูกสัมภาษณ์ทั้งหมด โดยเป็นการสัมภาษณ์อย่างละเอียดและอาศัยการสังเกตประกอบด้วย

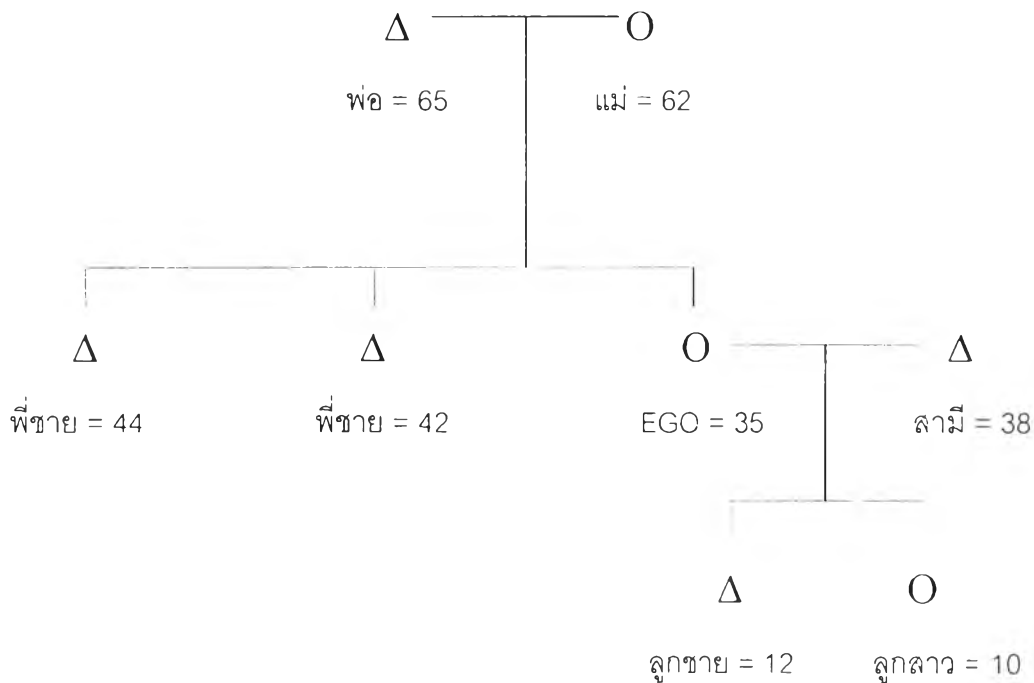
1. บทสัมภาษณ์ “รัชณี”

1. ประวัติชีวิต เกิดเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2507 ปัจจุบันอายุ 35 ปี ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่ แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน 3 คน เป็นชาย 2 คน หญิง 1 คน รัชณีเป็นคนที่ 3 แม่เสียชีวิตแล้วด้วยโรคมะเร็ง ส่วนพ่อยังอยู่ที่บ้านพักย่านคลองเตยกับพี่ชายคนโต รัชณีสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนย่านบางเขน กรุงเทพมหานคร หลังจากที่รัชณีได้เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้ว ก็ได้ทำงานในโรงงานบริษัทเอกชนใกล้เคียงจนกระทั่งอายุ 20 ปี ได้แต่งงานกับ สมบัติ ซึ่งมีอาชีพเป็นคนขับรถเมล์ ของ ขสมก. หลังจากแต่งงาน 1 ปี โรงงานที่รัชณีทำงานนั้นได้ปิดกิจการลงเนื่องจากทนายความฟ้องไม่ไหว ต่อมา สมบัติซึ่งเป็นสามีของรัชณีได้ชักชวนให้มาสมัครเป็นพนักงานเก็บค่าโดยสาร (พกส.) ของ ขสมก. รัชณีเป็นพนักงานเก็บค่าโดยสารรถเมล์สาย 114 อยู่ 9 ปี ซึ่งระหว่างกลางปี พ.ศ. 2537 สมบัติได้แนะนำให้ รัชณีไปฝึกหัดขับรถยนต์กับกรมการขนส่งทางบก พร้อมทั้งสอบใบอนุญาตขับรถยนต์ สาเหตุที่รัชณีปฏิบัติตามคำแนะนำของสามี เนื่องจาก รัชณีคิดว่าการเป็นพนักงานเก็บค่าโดยสารนั้นไม่ได้ก้าวหน้า ในอาชีพเท่าใดนัก ประกอบกับเงินเดือนยังน้อยกว่าพนักงานขับรถอีกด้วย จนกระทั่งปลายปี พ.ศ. 2538 ทางองค์การ ขสมก. ได้ประกาศรับสมัครพนักงานขับรถเมล์ จึงได้สนใจและสมัครสอบเข้าเป็นพนักงานขับรถเมล์สาย 50 เขตการเดินรถที่ 9 วิ่งระหว่างพระราม 7 -สวนลุมพินี แล้วทดลองงานเป็นเวลา 4 เดือน โดยได้รับค่าจ้างเป็นรายเดือน ๆ ละ 4,500 บาท ครบกำหนดแล้วต้องมีบุคคลค้ำประกันเพื่อป้องกันความเสียหายและอุบัติเหตุ ได้รับเงินเดือน 3,600 บาท และมีค่าตอบแทนเป็นเงินส่วนแบ่งจากการจำหน่ายตั๋วโดยสารในอัตรา 6 - 10 เปอร์เซ็นต์ โดยคิดคำนวณจากฐานของการจำหน่ายตั๋วรถเมล์ หลังจากนั้นรัชณีได้ทำงานตลอดมาและได้รับการพิจารณาเลื่อนเงินเดือนมาโดยตลอด ปัจจุบันนี้รัชณีอาศัยอยู่กับสามีที่แฟลตย่านนนทบุรี มีบุตรด้วยกัน 2 คน คนโตเป็นผู้ชายอายุ 12 ปี คนเล็กเป็นผู้หญิง อายุ 10 ปี ซึ่งบุตรทั้งสองคนได้มอบให้มารดาของสมบัติดูแลที่ จ. อุตรธานี เป็นผู้เลี้ยงดู รัชณีและสมบัติได้ส่งเงินที่เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับบุตรทั้งสองเป็นรายเดือน ทุก ๆ เดือน

2. ครอบครัวและเครือญาติ การพักอาศัยของรัชณีอยู่ในครอบครัวเล็ก รัชณี สมบัติ ส่วนบุตรทั้งสองคนปัจจุบันอาศัยอยู่กับมารดาของสมบัติ และได้ศึกษาเล่าเรียนที่ จ. อุตรธานี รัชณีเป็นบุตรคนที่ 3 ซึ่งเป็นคนสุดท้อง พี่ชายคนที่ 1 อายุ 44 ปี, พี่ชายคนที่ 2 อายุ 42ปี พี่ชายคนโตแต่งงานแล้วมีบุตรสาว 1 คน ส่วนพี่ชายคนที่สองเคยแต่งงานแล้ว แต่ชีวิตได้มีปัญหาจึงได้แยกทางกันซึ่งไม่มีบุตรด้วยกัน ในกลุ่มเครือญาติที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร มีการไปมาหาสู่กันตลอดเขียนเป็นไดอะแกรมได้ดังนี้

Δ แทนพ่อ, เพศชาย

O แทนแม่, เพศหญิง

3. ข้อมูลทางสังคม รัชนี้ไม่สูบบุหรี่ และไม่ดื่มสุรา เป็นคนร่าเริง คุยสนุก ชอบพูดคุยกับผู้โดยสารในเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องการเมือง การพัฒนา สิ่งแวดล้อม เป็นต้น แต่ในบางครั้งรัชนี้ได้มีปากเสียงกันในหมู่ญาติพี่น้องบ้าง แต่ไม่ถึงขั้นรุนแรงมากนักก็สามารถตกลงกันได้ด้วยดี สมบัติสามีของรัชนี้เป็นคนใจเย็นรอบคอบ ซึ่งจะคอยเป็นหลักตั้งเตือนรัชนี้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งรัชนี้เป็นผู้ควบคุมดูแลเรื่องค่าใช้จ่ายในครอบครัวโดยทั่วไปแล้วรัชนี้เป็นคนที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน ๆ ทำให้เพื่อนรักใคร่ และมักจะมีการทำกิจกรรมร่วมกันบ่อยครั้ง มีความเมตตาเคารพผู้บังคับบัญชา มีความเคารพผู้มีพระคุณและเคารพผู้อาวุโส ทั้งที่เป็นญาติของฝ่ายตนเอง และญาติของสมบัติ มีการทำกิจกรรมร่วมกันของ ชสมก. เช่น ร่วมเป็นเจ้าของภาพทอดกฐิน และทอดผ้าป่า เป็นต้น

4. ข้อมูลด้านบุคลิกภาพ กิริยามารยาท ด้านบุคลิกลักษณะส่วนตัวแล้วเป็นคนร่าเริง คุยสนุก ชอบพูดล้อเล่นกันกับเพื่อน ๆ และชอบทักทายปราศรัยด้วยไมตรีจิตกับผู้โดยสารในรถเมล์ ผิวค่อนข้างขาว อ้วนท้วม เป็นคนเรียบง่าย มีความมั่นใจในตัวเอง ในเวลาขับรถเมล์ส่วนกันในกลุ่มเพื่อนสนิทจะมีการบิเบตเตรเป็นสัญลักษณ์ให้ทราบ แต่บางครั้งที่ขับรถเมล์ขณะที่การจราจรติดขัดก็มีอารมณ์เครียดบ้าง พนักงานขับรถเมล์ควรใช้ความระมัดระวังในหน้าที่ของตน ซึ่งตั้งแต่ที่ขับรถเมล์ยังไม่เคยเกิดอุบัติเหตุแต่อย่างใด ซึ่งรัชนี้จะให้ความสนใจเรื่องความระมัดระวังในการขับรถ

เป็นอย่างมาก ในเรื่องมารยาทที่มีต่อผู้โดยสาร ราชินีให้ความเป็นกันเองกับผู้โดยสารที่สอบถามเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ เส้นทางในกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะตอบด้วยความเต็มใจ

5. ข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ราชินีขับรถเมลี่ในเวลากะเช้า ตื่นนอนเวลา 05.00 น. ได้เดินทางออกจากบ้านพักเพื่อไปที่ท่ารถเมลี่สาย 50 เขตการเดินรถที่ 9 ด้วยรถเมลี่ ขสมก. ที่ผ่านเส้นทางดังกล่าว พร้อมกับสามีแล้วขับรถเมลี่ระหว่างเวลา 06.00 ถึง 14.00 น. รวมเวลาประมาณ 8 ชั่วโมงซึ่งบางครั้งอาจจะมีการกินเวลาบ้างแล้วแต่สภาพของการจราจร ซึ่งส่วนที่กินเวลา ทาง ขสมก. คิดค่าล่วงเวลาให้ชั่วโมงละ 11 บาท เมื่อเลิกงานขับ รถเมลี่แล้ว จะรีบเดินทางกลับไปที่บ้านพักด้วยรถเมลี่เพื่อพักผ่อน และในช่วงสิ้นเดือนที่เงินเดือนออกก็มักจะหาซื้อข้าวของเครื่องใช้ และส่งเงินค่าเลี้ยงดูบุตรชาย 2 คน ให้กับมารดาของสามีที่จังหวัดอุดรธานี เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย และการศึกษาเล่าเรียนของบุตร ต้องขับรถเมลี่เป็นเวลา 6 วัน มีวันหยุด 1 วัน คือ วันอังคาร ราชินีชอบเดินซื้อของตามห้างสรรพสินค้าและตลาดนัดจตุจักร

6. ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การเข้ามาทำงานในครั้งแรกโดยสมัครสอบ เพราะสามีแนะนำและสนับสนุนฝากให้ขับรถ และจากการสอบถามพนักงานขับรถเมลี่ที่ได้ขับอยู่ ซึ่งต้องมีการสอบเพื่อให้ได้รับใบอนุญาตขับรถก่อน ต่อมาได้สอบผ่านการเป็นพนักงานขับรถเมลี่ ต้องมีการทดลองงานก่อน 4 เดือน โดยได้รับค่าจ้างเป็นรายเดือน ๆ 4,500 บาท มีบุคคลค่าประกัน ในการเข้าทำงานเพื่อป้องกันความเสียหายและอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นเมื่อได้รับการบรรจุแล้วจึงจะได้รับสวัสดิการตามระเบียบของ ขสมก. เพื่อเป็นสวัสดิการให้พนักงาน ขสมก. ใน 1 วันทำงานเป็นเวลา 8 – 10 ชั่วโมง ได้รับค่าล่วงเวลาชั่วโมงละ 11 บาท เบี้ยเลี้ยงวันละ 50 บาท และส่วนแบ่งจากการจำหน่ายตั๋วโดยสารในอัตรา 6 – 10 เปอร์เซ็นต์ ราชินีตั้งใจว่าเมื่อขับรถไม่ได้ จะทำหน้าที่เป็น นายตรวจ ปัจจุบันได้รับเงินเดือน 7,000 บาท

7. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับพนักงานขับรถเมลี่ผู้หญิง ในส่วนตัวของราชินี ให้ความเห็นว่า ส่วนใหญ่ประชาชนให้การยอมรับ จากประสบการณ์ของราชินีได้คุยให้ฟังว่า เคยมีผู้โดยสารคนหนึ่งพูดกับคุณราชินีว่า "ถ้ามีโอกาสเลือกจะเลือกขึ้นรถเมลี่ที่มีคนขับเป็นผู้หญิง เพราะมีความรู้สึกที่ปลอดภัย" ราชินีให้ความสนใจ เรื่องความระมัดระวังในการขับรถเป็นอย่างมาก ตั้งแต่ขับรถเมลี่ยังไม่เคยเกิดอุบัติเหตุแต่อย่างใด

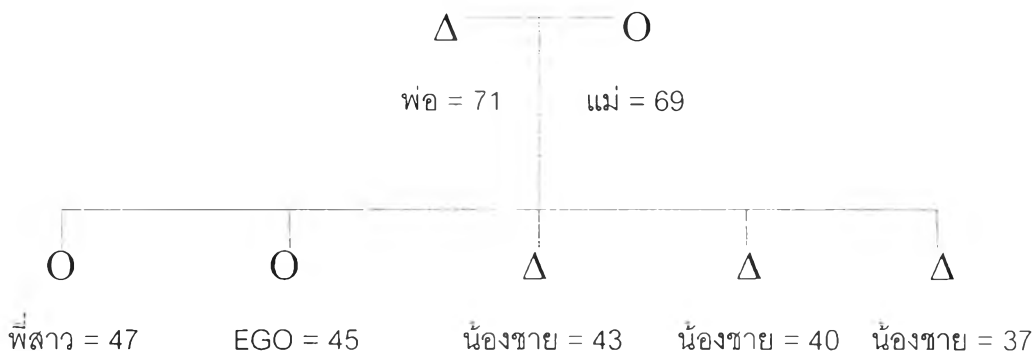
2. บทสัมภาษณ์ “ศรีนวล”

1. ประวัติชีวิต เกิดเมื่อปี พ.ศ. 2497 ปัจจุบันมีอายุ 45 ปี ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่โพนครก อำเภอกำแพง จังหวัดสุรินทร์ มีพี่น้องด้วยกัน 5 คน เป็นชาย 3 คน หญิง 2 คน ศรีนวลเป็นบุตรคนที่ 2 พ่อแม่ของศรีนวลได้เสียชีวิตแล้ว สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนวัดอยู่ละแวกใกล้เคียง เดิมพ่อและแม่ของศรีนวลมีอาชีพทำนา ปัจจุบันพี่น้องทั้ง 4 คนยังมีอาชีพทำนา พ่อเสียชีวิตไปแล้วประมาณ 6 ปี ส่วนแม่เสียชีวิตเมื่อ 10 ปีเศษ หลังจากที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 แล้วยังคงอยู่ที่บ้าน เนื่องจากบ้านมีฐานะไม่ดี จึงไม่ได้เรียนต่อ ซึ่งครั้งแรกตั้งใจว่าจะทำงานในโรงงานใกล้เคียงเมื่ออายุได้ 14 ปีได้ เป็นกระเป๋ารถยนต์ 2 แแถวรับจ้างในอำเภอกำแพง ได้รับค่าจ้างวันละ 30 บาท จนกระทั่งอายุได้ 18 ปี ได้ฝึกหัดขับรถยนต์ และได้สอบใบอนุญาตขับรถยนต์รับจ้าง จึงได้รับจ้างเป็นพนักงาน ขับรถยนต์สองแถว จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2531 ได้เดินทางเข้ามาในกรุงเทพมหานครเพื่อหางานทำประกอบกับได้มีญาติซึ่งทำงานอยู่องค์การฯ ชลมง. ชักชวนให้สอบเป็นพนักงานขับรถเมล์ โดยได้ขับรถเมล์สาย 34 เขตการเดินรถที่ 1 ครั้งแรกได้รับค่าจ้างเป็นรายวัน ๆ ละ 110 บาท แล้วทดลองงานเป็นเวลา 4 เดือน ครบกำหนดแล้วต้องมีบุคคลค้ำประกันเพื่อป้องกันความเสียหายและอุบัติเหตุได้รับเงินเดือน 3,000 บาท และมีค่าตอบแทนเป็นเงินส่วนแบ่งจากการจำหน่ายตั๋วโดยสารในอัตรา 6 - 10 เปอร์เซ็นต์ตามอัตรายอดจำหน่ายตั๋วโดยสารในแต่ละวัน หลังจากนั้นศรีนวลได้ทำงานตลอดมาและได้รับการพิจารณาเลื่อนเงินเดือนตามสภาวะเศรษฐกิจมาโดยตลอด ปัจจุบันศรีนวลอาศัยอยู่ที่บ้านเช่าย่านรังสิต ในอัตราเดือนละ 1,200 บาท โดยพักอยู่กับเพื่อนร่วมงาน ศรีนวลได้รับเงินเดือน 7,200 ขณะนี้ยังโสดอยู่และยังไม่แต่งงาน

2. ครอบครัวและเครือญาติ การพักอาศัยของศรีนวล พักอาศัยอยู่ที่บ้านเช่ากับเพื่อนผู้หญิง ซึ่งทั้งคู่เป็นคนบ้านใกล้เคียงกันที่จังหวัดสุรินทร์ ศรีนวลเป็นบุตรคนที่ 2 พี่สาวอายุ 48 ปี ได้แต่งงานแล้วและมีบุตรจำนวน 1 คน ส่วนน้องชายอีก 3 คนมีครอบครัวแล้วทั้งหมด ยังคงมีอาชีพทำนาอยู่ที่จังหวัดสุรินทร์ ในกลุ่มเครือญาติที่อยู่ในกรุงเทพมหานครมีการไปมาหาสู่กันตลอด ทั้งที่ในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด เขียนเป็นไดอะแกรมได้ดังนี้

Δ แทนพ่อ , เพศชาย

O แทนแม่, เพศหญิง

3. ข้อมูลทางสังคม ศรีนวลไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มสุรา โดยปกติมักจะรวมกันกับเพื่อน ๆ ซึ่งเป็นคนขับรถเมล์ด้วยกันสังสรรค์กันประจำ ศรีนวลนับถือศาสนาพุทธในตอนเช้ามักตื่นแต่เช้าใส่บาตรพระที่เดินบิณฑบาตรผ่านมา มีความเคารพผู้มีพระคุณและเคารพผู้อาวุโส ทั้งที่เป็นญาติของฝ่ายตนเองและฝ่ายเพื่อน ๆ มีการทำกิจกรรมร่วมกันของ ชสมก. เช่นการร่วมเป็นเจ้าของภาพทอดกฐิน และทอดผ้าป่า เป็นต้น นอกจากขับรถเมล์แล้วศรีนวลยังทำงานพิเศษโดยเป็นสมาชิกขายเครื่องสำอางซึ่งเป็นระบบขายตรง ทำให้ศรีนวลมีรายได้เพิ่มขึ้น และมีเงินฝากในธนาคารกว่าสองแสนบาท และเธอยังเป็นนายทุนออกเงินกู้ในกลุ่มเพื่อนฝูงที่ขาดเงินทอง โดยคิดดอกเบี้ยร้อยละ 10 บาทอีกด้วย

4. ข้อมูลด้านบุคลิกภาพ กิริยามารยาท ด้านบุคลิกลักษณะส่วนตัวแล้วเป็นคนร่าเริง ผิวดำปานกลาง รูปร่างสูงโปร่ง แข็งแรง เป็นคนเรียบง่าย แต่ไม่ค่อยรอบคอบ ศรีนวล บอกว่าตนเองนั้นชอบขี้ลืมในเวลาคับขันมักจะลืม เช่น หมายเลขโทรศัพท์ของอู่รถเมื่อรถเสีย เป็นต้นในเรื่องมารยาทที่มีต่อผู้โดยสารซึ่งศรีนวลให้ความสำคัญกันเองกับผู้โดยสารที่สอบถามเกี่ยวกับเส้นทางต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร ศรีนวลจะตอบด้วยความเต็มใจ เพราะศรีนวลคิดว่าผู้โดยสารทุกคนที่ใช้บริการคือผู้ที่อุดหนุนให้ ชสมก. มีรายได้ และเลี้ยงตนเองมาเป็นเวลานาน

5. ข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ศรีนวลขับรถเมล์ในเวลากะบาย ตื่นนอน 06.00 น และมักจะใส่บาตรหน้าบ้านของตน พอเวลาประมาณ 11.00 น ได้เดินทางออกจากบ้านพัก เพื่อไปที่ท่ารถเมล์สาย 34 เขตการเดินรถที่ 1 ด้วยรถเมล์ใกล้เคียง และมาถึงก่อนเวลาปฏิบัติหน้าที่ในระหว่างนี้ศรีนวล จะจับกลุ่มกับเพื่อน ๆ พูดคุยเกี่ยวกับข่าวทางการเมือง หนังสือ ละคร ศิลปิน ดารา นักร้องที่พวกเขาชื่นชอบ แล้วจึงขับรถเมล์ระหว่างเวลา 13.00 น. ถึง 21.00น. รวมเวลาประมาณ 8

ชั่วโมง ซึ่งบางครั้งอาจจะมีการกินเวลาบ้างแล้วแต่สภาพของการจราจร ซึ่งส่วนที่เกินเวลาทาง ชมก. คิดค่าล่วงเวลาให้ชั่วโมงละ 11 บาท เมื่อเลิกงานการขับรถเมล์แล้วศรีนวลรีบเดินทางไปที่บ้านพัก ร่วมรับประทานอาหารกับเพื่อน ๆ ศรีนวลต้องทำงานขับรถเมล์เป็นเวลา 6 วัน มีวันหยุด 1 วันคือ วันเสาร์ ซึ่งศรีนวลชอบเดินช้อปปิ้งในห้างสรรพสินค้าย่านรังสิต

6. ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เข้ามาทำงานครั้งแรกโดยสมัครสอบ เพราะมี ญาติแนะนำและสนับสนุนฝากให้ขับรถ และจากการสอบถามจากพนักงานขับรถเมล์ที่ได้ขับอยู่ ซึ่ง ต้องมีการสอบเพื่อให้ได้รับใบอนุญาตขับรถก่อน ต่อมาได้สอบผ่านเป็นพนักงานขับรถเมล์ ต้องมีการ ทดลองงานก่อน 4 เดือน โดยได้รับค่าจ้างเป็นรายวัน ๆ ละ 110 บาท มีบุคคลค้าประกันในการเข้า ทำงานเพื่อป้องกันความเสียหาย และอุบัติเหตุที่อาจจะเกิดขึ้น เมื่อได้รับบรรจุแล้วก็จะได้รับ สวัสดิการตามระเบียบของ ชมก. เพื่อเป็นสวัสดิการให้พนักงาน ชมก. ใน 1 วัน ทำงานเป็นเวลา 8 - 10 ชั่วโมง ได้รับค่าล่วงเวลาชั่วโมงละ 11 บาท เบี้ยเลี้ยงวันละ 50 บาท และส่วนแบ่งจากการ จำหน่ายตัวโดยสารในอัตรา 6 - 10 เปอร์เซ็นต์ จนถึงปัจจุบันได้รับอัตราเงินเดือน 7,200 บาท ซึ่งเมื่อขับรถด้วยความเร็วและเพิ่มจำนวนรอบจะทำให้ยอดการจำหน่ายตัวโดยสารมากขึ้น ทำให้ได้ รับผลส่วนแบ่งค่าตัวโดยสารเพิ่มสูงขึ้นด้วย ซึ่งศรีนวลไม่ได้คำนึงถึงส่วนนั้น แต่ศรีนวลต้องรักษา ความสะอาดและปลอดภัยของผู้โดยสาร ศรีนวลเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับกรณีที่พนักงาน ขับรถเมล์เกิดอุบัติเหตุ ได้สร้างความสูญเสียให้กับครอบครัวและญาติ ซึ่งต้องมีการเสียค่าใช้จ่าย เป็นจำนวนมาก และถูกดำเนินคดีตามกฎหมายด้วย

7. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับพนักงานขับรถเมล์ผู้หญิง ในภาพรวม ศรีนวล ให้ความเห็นว่า ประชาชนและเพื่อนร่วมงาน ให้การยอมรับความสามารถของพนักงาน ขับรถเมล์ผู้หญิงเป็นอย่างดี ขณะที่ปฏิบัติงานเธอมีความรู้สึกที่ผู้โดยสารพึงพอใจ สืบเนื่องจากสีหน้า ของผู้โดยสารซึ่งบ่งบอกถึงความพึงพอใจจากการได้รับบริการจากศรีนวล ตั้งแต่ที่ ศรีนวลเข้ามา ทำหน้าที่เป็นคนขับรถเมล์ไม่เคยเกิดอุบัติเหตุเลย ศรีนวลมีความตั้งใจในการทำงานสูง เพราะคำนึง ถึงความปลอดภัยในชีวิตของผู้โดยสารเป็นสำคัญ เพราะศรีนวลคิดว่า ผู้โดยสารทุกคนที่ใช้บริการคือ ผู้ที่อุดหนุนให้ ชมก. มีรายได้ และเลี้ยงตนเองเป็นเวลานาน

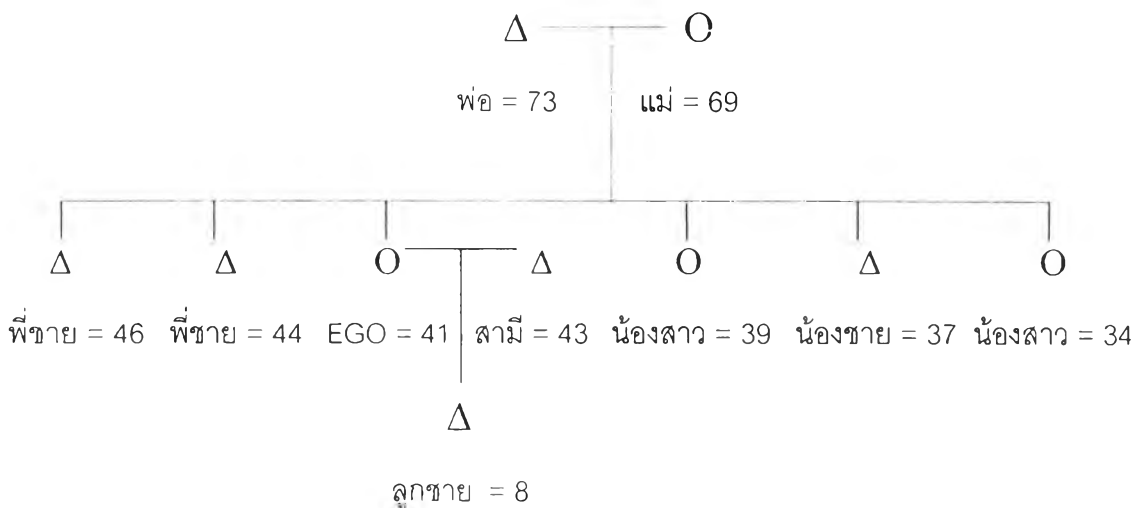
3. บทสัมภาษณ์ "ส้ม"

1. ประวัติชีวิต ส้มเกิดวันที่ 28 กรกฎาคม 2501 ปัจจุบันอายุ 41 ปี ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่อำเภอเสนา นานิคม จังหวัดอำนาจเจริญ มีพี่น้องด้วยกัน 6 คน เป็นชาย 3 คน หญิง 3 คน ส้มเป็นบุตรคนที่ 3 สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนอำเภอเสนา นานิคม เดิมพ่อและแม่มีอาชีพทำนาและเลี้ยงปลา แต่ได้เสียชีวิตมาแล้วประมาณ 9 ปี ซึ่งในกลุ่มพี่น้องของส้ม ยังคงยึดอาชีพทำนา ส้มขับรถยนต์เป็นตั้งแต่อายุ 15 ปี เพราะต้องขับรถไถนาเพื่อเตรียมพื้นที่ก่อนที่จะทำนา จนกระทั่งปี พ.ศ. 2524 คนในหมู่บ้านต่างย้ายเข้ามาหางานทำในกรุงเทพมหานครเพราะเนื่องจากสภาพดินฟ้าอากาศไม่เอื้ออำนวยให้ทำการเกษตร ส้มจึงเดินทางเข้ามาหางานทำในกรุงเทพมหานครกับพวกเพื่อนบ้านด้วยกัน ครั้งแรกส้มได้เข้าทำงานในโรงงานผลิตรองเท้าย่านชานเมืองนครปฐมแห่งหนึ่ง ซึ่งทำอยู่ประมาณ 9 ปี จึงลาออกและได้กลับไปอยู่บ้านเกิดที่อำนาจเจริญ ทำนาและเลี้ยงปลาต่อไป พอประมาณ พ.ศ. 2532 มีเพื่อนบ้านนับถือเสมือนญาติคนหนึ่งทำงานเป็นคนขับรถเมล์ของ ขสมก. ได้กลับไปเยี่ยมบ้านเกิด และได้แนะนำชักชวนส้มมาสมัครเป็นพนักงานขับรถเมล์ เมื่อสอบผ่านก็ได้เข้าเป็นพนักงานขับรถเมล์ของ ขสมก. ครั้งแรกเมื่อ ปี พ.ศ. 2533 โดยขับรถเมล์ สาย 204 เขตการเดินรถที่ 10 ในครั้งแรกได้รับเงินเดือน ๆ ละ 3,000 บาท ต่อมาได้ มีการปรับเงินเดือนมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งปัจจุบันได้รับเงินเดือน 7,000 บาท และได้รับเงินส่วนแบ่งจากการจำหน่ายตั๋วโดยสารในอัตรา 6 - 10 เปอร์เซ็นต์ คำนวณจากรฐานการจำหน่ายตั๋วในปีเดียวกันส้มได้แต่งงานกับนุกุล ซึ่งมีอาชีพเป็นพนักงานขับรถเมล์สาย 49 และมีบุตรชายด้วยกัน 1 คน ปัจจุบันบุตรอายุ 8 ปี จนกระทั่งปี พ.ศ. 2535 ส้มและนุกุลได้ตัดสินใจซื้อทาวน์เฮ้าส์ แถวห้วยขวาง เป็นทาวน์เฮ้าส์ 2 ชั้น ขนาด 18 ตารางวา ในราคาเงินผ่อนระยะยาว 15 ปี

2. ครอบครัวและเครือญาติ ความเป็นอยู่แบบครอบครัวขยาย โดยให้พ่อ และแม่ของนุกุลมาอยู่ที่บ้านพักด้วย เนื่องจากอยู่ในวัยชรา และช่วยดูแลสั่งสอนบุตร ส่วนพี่น้องก็ได้มีการแต่งงานและแยกครอบครัวกันไปแล้ว ซึ่งสามารถเขียนไดอะแกรมครอบครัวได้ดังนี้

Δ แทน พ่อ , เพศชาย

O แทน แม่, เพศหญิง

3. ข้อมูลทางสังคม สัมเป็นคนที่ไม่สูบบุหรี่ แต่มักจะดื่มเครื่องดื่มชูกำลังบ่อยครั้ง เมื่อเลิกงานแล้ว ต้องกลับบ้านไปทำหน้าที่เป็นแม่ครัวในการทำอาหารสำหรับเป็นกับแกแล้มสุรา ซึ่งมีการสังสรรค์กันบ่อยหมั่นเวียนกันไปในหมู่ของเพื่อนสามี ในด้านความเชื่อทางศาสนา สัมมักจะชวนนุกุลไปทำบุญที่วัดใกล้เคียง เนื่องจากในหมู่บ้านไม่มีพระภิกษุบิณฑบาตรแต่อย่างใด ในช่วงที่มีการทอดกฐิน ทอดผ้าป่า จะให้ความร่วมมือกันเพื่อช่วยในการสมทบทุนด้วยเสมอ สัมและสามีมีการทำงานพิเศษในเวลาหลังขับรถเมล์ เช่น รับจ้างทำดอกไม้ประดิษฐ์ รับจ้างเย็บผ้าโหลซึ่งรับมาทำที่บ้านและนอกจากนี้สัมและนุกุลยังขายหอยใต้ดินในหมู่พนักงานเก็บค่าโดยสาร และพนักงานขับรถเมล์ ในอยู่อีกด้วย ซึ่งทั้งหมดนี้มีความจำเป็นต้องนำเงินมาเป็นค่าใช้จ่ายในการผ่อนส่งค่าน้ำที่ซื้อไว้

4. ข้อมูลด้านบุคลิกภาพ กิริยามารยาท ด้านบุคลิกลักษณะส่วนตัวแล้วเป็นคนเรียบร้อย รูปร่างอ้วน ผิวขาว พุดแก่ง ร่าเริง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีลักษณะเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบต่อครอบครัวด้านการเลี้ยงดูบุตร มีความเคารพผู้อาวุโสในตระกูลที่เกี่ยวข้อง ทั้งฝ่ายตนเอง และฝ่ายนุกุลสามีด้วย ซึ่งในการดำเนินชีวิตมีปากเสียงกับนุกุลบ้าง

5. ข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เริ่มในเวลาเข้าตึนนอนเวลา 05.00 น. ขับรถจักรยานยนต์ไปที่อู่รถเมล์เขต 10 ส่วนบุตรนุกุลจะไปส่งที่โรงเรียนและนุกุลเข้าทำงานกะบ่าย สัมทำงานขับรถเมล์ระหว่างเวลา 06.00 ถึง 14.00 น. รวมเวลา 8 ชั่วโมง ซึ่งหากมีการขับรถเมล์เลยเวลาขสมก. จะคิดค่าจ้างเป็นเงินค่าล่วงเวลาให้อัตราชั่วโมงละ 11 บาท หลังจากเลิกงานแล้ว

จะขับรถจักรยานยนต์ไปรับลูกที่โรงเรียนซึ่งอยู่ใกล้เคียงกับบ้านพัก อยู่ห่างประมาณ 1 กม. เศษ จะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับบุตรที่บ้านพัก และพักผ่อน เป็นการดูรายการโทรทัศน์ ฟังเพลง ร่วมสังสรรค์กับเพื่อน ๆ ซึ่งในการขับรถเมล์ มีวันหยุดเพียงวันเสาร์ 1 วัน ใน 1 สัปดาห์ เวลาเย็นมีการร่วมกันทำอาหารรับประทานเองบ้าง ซึ่งอาหารสำเร็จใส่ถุงพลาสติกมารับประทานบ้างแล้วแต่โอกาส

6. ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การเข้ามาทำงานในครั้งแรกโดยมีเพื่อนที่อยู่ละแวกบ้านเดียวกันแนะนำ โดยก่อนที่จะได้รับการบรรจุต้องมีการทดลองงานก่อน 4 เดือน ต้องมีบุคคลค้ำประกัน ในการเข้าทำงานเพื่อป้องกันความเสียหาย เมื่อได้รับการบรรจุแล้วก็จะได้รับสวัสดิการตามระเบียบของ ขสมก. เพื่อเป็นสวัสดิการให้พนักงาน ขสมก. ใน 1 วันทำงาน เป็นเวลา 8 ชั่วโมง ขับรถเมล์สาย 204 เขตการเดินรถที่ 10 ห้วยขวาง ถึงท่าหน้าราชวงศ์ ได้รับค่าจ้างเป็นรายเดือน ปัจจุบันได้เงินเดือน ๆ ละ 7,000 บาท โดยมีเวลาพักผ่อนเพียงวันละ 7 ชั่วโมง สุขภาพอนามัยไม่ค่อยแข็งแรงนัก มีอาการเจ็บป่วยบ่อยครั้ง หลังจากที่ขับรถเมล์แล้วมักจะมีอาการแสบจมูก น้ำหูน้ำตาไหล รักษาด้วยการซื้อยาตามคลินิกมารับประทาน สาเหตุอาจมาจากต้องการขับรถเป็นเวลานานเพื่อให้ได้เงินค่าจ้างเพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในครอบครัว การผ่อนส่งบ้าน ดูแลบุตร

7. ความคิดเห็นเกี่ยวกับยอมรับพนักงานขับรถเมล์ผู้หญิง สัมให้ความเห็นที่ ถึงแม้ว่าผู้หญิงจะมีภาระดูแลครอบครัว แต่ก็มิได้เป็นอุปสรรคต่ออาชีพการงาน สัมได้หยิบยกตัวเองเป็นตัวอย่างว่า ถึงแม้ว่าจะแต่งงาน มีบุตรและต้องรับผิดชอบครอบครัวก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ของเธอไม่เคยบกพร่อง สัมคิดว่าภาระครอบครัวไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานบ่อยครั้งในขณะที่ขับรถเมล์อยู่ มักได้รับคำชมเชยจากผู้โดยสารโดยเฉพาะผู้โดยสารที่เป็นผู้ใหญ่ สัมคิดว่าในภาพรวมประชาชนส่วนใหญ่ให้การยอมรับพนักงานขับรถเมล์ผู้หญิง

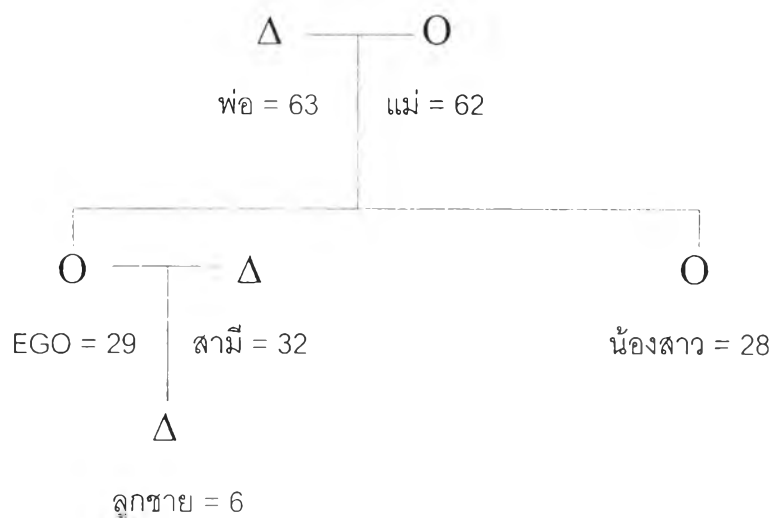
4. บทสัมภาษณ์ “วรินทร์”

1. ประวัติชีวิต เกิดเมื่อปี พ.ศ.2531 ปัจจุบันมีอายุ 29 ปี มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่ตำบลหนองปลาไหล อ.เมือง จ.พิจิตร ปัจจุบันพักอาศัยอยู่บ้านเช่ากับเพื่อนย่านพระประแดง มีพี่น้องร่วมบิดาเดียวกัน 2 คน เป็นหญิง 2 คน วรินทร์เป็นคนโต พ่อแม่ยังอาศัยอยู่ที่อำเภอเมือง จ.พิจิตร สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนในตำบลหนองปลาไหล พ่อแม่ของวรินทร์ยังคงมีอาชีพทำนา ทำสวน ซึ่งสวนใหญ่ใช้เครื่องจักร โดยการจ้างรถ และทำนาหว่าน ในช่วงที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว ได้ช่วยพ่อแม่ทำนา ในปี พ.ศ. 2530 วรินทร์ ได้เดินทางมาที่กรุงเทพมหานครกับเพื่อน มาทำงานรับจ้างทั่วไปในโรงงานทอผ้าย่านพระประแดง เป็นคนงานทั่วไปทำได้ 2 ปี ต่อมาเพื่อนของวรินทร์ได้ออกรถยนต์กระบะมา 1 คัน เพื่อขายผลไม้ในย่านพระประแดง วรินทร์จึงลาออกจากโรงงานทอผ้า เพื่อมาช่วยเพื่อนของเธอขายผลไม้ และเธอได้ฝึกฝนและเรียนรู้วิธีการขับรถยนต์จากเพื่อนของเธอ ในที่สุด วรินทร์จึงขับรถยนต์เป็น วรินทร์ และเพื่อนสนิทของเธอขายผลไม้เป็นเวลากว่า 2 ปีเศษ จนในที่สุดก็ต้องเลิกขายผลไม้ เพราะว่ารายได้ที่ได้จากการขายผลไม้ไม่พอที่จะต้องส่งดอกเบี้ยย รถยนต์และรถยนต์ได้ถูกบริษัทยึดคืน ซึ่งต่อมาทางองค์การ ชสมก. ได้ประกาศรับสมัครพนักงานขับรถเมล์ ได้สอบเข้าเป็นพนักงานขับรถเมล์ สาย 23 เขตการเดินรถที่ 3 วิ่งระหว่าง สำโรง - เทเวศร์ ในปี พ.ศ. 2535 ครั้งแรกได้รับค่าจ้างเป็นรายวันวันละ 120 บาท แล้วทดลองงานเป็นเวลา 4 เดือน ครบกำหนดแล้วต้องมีบุคคลค้ำประกันเพื่อป้องกันความเสียหายและอุบัติเหตุ ปัจจุบันได้รับอัตราเงินเดือน 6,000 บาท วรินทร์เคยมีสามีมาแล้ว แต่ปัจจุบันได้เลิกกันไป ทั้งบุตรชายให้วรินทร์ไว้ดูแล 1 คน

2. ครอบครัว และเครือญาติ การพักอาศัยของวรินทร์ อาศัยอยู่ที่บ้านเช่ากับเพื่อนสนิท ซึ่งเป็นคนหนองคายมีความสามารถในการทำอาหารอีสานได้อร่อยมาก เพื่อนของเธอยังโสดอยู่ วรินทร์เป็นพี่สาวคนโต เคยมีสามีและบุตรชายวัย 6 ขวบ 1 คน ส่วนน้องสาวมีอาชีพทำนา และแต่งงานมีครอบครัวมีบุตร 3 คน วรินทร์ยังมีความเป็นห่วงดูแลพ่อแม่ที่อยู่ในวัยชราด้วยการส่งเงินไปให้ใช้จ่ายทุกเดือน ซึ่งญาติของวรินทร์บางคนได้มาทำงานในกรุงเทพมหานครยังมีการไปมาหาสู่ และฝากข้าวปลาอาหารแห้งมาให้วรินทร์บ่อยครั้ง และเมื่อมีวันหยุดที่ติดต่อกันหลาย ๆ วัน เช่น วันสงกรานต์ วรินทร์จะลาพักร้อน และกลับไปเยี่ยมพ่อแม่ ญาติ พี่น้อง รวมถึง บุตรชายของเธอด้วย เขียนเป็นไดอะแกรมได้ดังนี้

Δ แทนพ่อ , เพศชาย

O แทนแม่, เพศหญิง

3. ข้อมูลทางสังคม วรินทร์ ไม่สูบบุหรี่ ซึ่งโดยปกติเป็นคนร่าเริง แต่หลังจากที่เธอถูกสามีทอดทิ้งให้อยู่กับบุตรชายวัย 6 ขวบ วรินทร์มักชอบปลีกตัวอยู่คนเดียว เริ่มดื่มสุราเพื่อบรรเทาความกลัดกลุ้มใจ วรินทร์มีความประสงค์อยากจะเรียนต่อด้วย โดยได้สมัครเรียนทาง กศน. ขณะนี้กำลังศึกษาจบระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยในอนาคตตอยากที่จะทำงานในสำนักงานขององค์การ ชสมก. วรินทร์เข้ากับผู้บังคับบัญชาได้ดี วรินทร์นับถือศาสนาพุทธ มีความเคารพผู้มีพระคุณ และเคารพผู้อาวุโสทั้งที่เป็นญาติของฝ่ายตนเอง มีการทำกิจกรรมของ ชสมก. เช่น การร่วมเป็นเจ้าของภาพทอดกฐิน และทอดผ้าป่า เป็นต้น ซึ่งในกลุ่มเพื่อนฝูงมีความสัมพันธ์อันดี ในกลุ่มคนขับรถเมล์มีการร่วมวงเล่นแชร์กันด้วย แต่วรินทร์มีความรับผิดชอบในการเลี้ยงดูพ่อแม่และบุตรชาย จึงได้ส่งเงินกลับไปให้พ่อแม่ที่ต่างจังหวัดเป็นประจำ

4. ข้อมูลด้านบุคลิกภาพ กริยามารยาท ด้านบุคลิกลักษณะส่วนตัวแล้วเป็นคนเงียบขรึม ผิวค่อนข้างขาว รูปร่างสูงโปร่ง แข็งแรง ชอบอ่านหนังสือเมื่อมีเวลาว่าง เช่น ขณะที่รอที่ท่ารถ หรือขณะที่รถเมล์ติดอยู่บนถนน ขณะที่ขับรถมีความตั้งใจแน่วแน่ ไม่ล้อเล่นกับผู้อื่น วรินทร์ให้ความเห็นว่าพนักงานขับรถควรใช้ความระมัดระวังในหน้าที่ของตน ซึ่งตั้งแต่ที่ขับรถเมล์มายังไม่เคยเกิดอุบัติเหตุแต่อย่างใด วรินทร์ให้ความสนใจเรื่องความระมัดระวังในการขับรถเป็นอย่างมากในเรื่องมารยาทที่มีต่อผู้โดยสาร วรินทร์ให้ความสำคัญเป็นกันเอง กับผู้โดยสารที่สอบถามเกี่ยวกับเส้นทางต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งวรินทร์จะตอบด้วยความเต็มใจ เพราะเธอก็เคยอยู่ในสภาพที่เป็นคนต่างจังหวัดเดินทางเข้ามาในกรุงเทพมหานคร จึงไม่ค่อยมีความรู้เรื่องเส้นทางมาก่อน

5. ข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน วรินทร์ขับรถเมลี่ในเวลาจะเช้า ตื่นนอนเวลา 05.00 น. ได้เดินทางออกจากบ้านพักเพื่อไปที่ท่ารถเมลี่สาย 23 เขตการเดินรถที่ 3 ด้วยรถเมลี่ของขสมก. ที่ผ่านเส้นทางดังกล่าวแล้วขับรถเมลี่ระหว่างเวลา 06.00 ถึง 14.00 น. รวมเวลาประมาณ 8 ชั่วโมง ซึ่งบางครั้งอาจจะมีการเกินเวลาบ้างแล้วแต่สภาพการจราจร ซึ่งส่วนที่เกินเวลาทาง ขสมก. คิดค่าล่วงเวลาให้ชั่วโมงละ 11 บาท เมื่อเลิกงานขับรถเมลี่แล้ว วรินทร์จะรีบเดินทางกลับบ้านพักด้วย รถเมลี่เพื่อไปช่วยเพื่อนของเธอขายส้มตำไก่อ่างละแวกแถว ๆ บ้านพัก ซึ่งวรินทร์เล่าให้ฟังว่าขายดีมาก เธอได้ค่าแรงจากการช่วยเป็นลูกมือในการทำอาหารถึงวันละ 150 บาท และในช่วงสิ้นเดือน ที่เงินเดือนออก ส่วนหนึ่งวรินทร์มักจะส่งไปให้พ่อกับแม่ที่อยู่ต่างจังหวัด เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายและค่าเลี้ยงดู และการศึกษาเล่าเรียนของบุตรชายของวรินทร์ อาทิตย์หนึ่ง วรินทร์จะได้หยุดพัก 1 วัน คือวันพุธ ซึ่งเธอมักจะพักผ่อนอยู่กับบ้านมากกว่าที่จะไปเดินช้อปปิ้งซื้อของเพราะเนื่องจากแต่ละสัปดาห์เธอต้องทำงานหนัก

6. ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การเข้ามาทำงานในครั้งแรกโดยสมัครสอบด้วยตนเอง จากการประกาศรับสมัคร และจากการสอบถามพนักงานขับรถเมลี่ที่ได้ขับอยู่ ซึ่งต้องมีการสอบเพื่อให้ได้รับใบอนุญาตขับรถก่อน ต่อมาได้สอบผ่านการเป็นพนักงานขับรถเมลี่ ต้องมีการทดลองงานก่อน 4 เดือน โดยได้รับค่าจ้างเป็นรายวัน ๆ 120 บาท มีบุคคลค่าประกันในการเข้าทำงานเพื่อป้องกันความเสียหายและอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้น เมื่อได้รับการบรรจุแล้วก็จะได้รับสวัสดิการตามระเบียบของ ขสมก. เพื่อเป็นสวัสดิการให้พนักงาน ขสมก. ใน 1 วันทำงานเป็นเวลา 8 – 10 ชั่วโมง จะได้ค่าล่วงเวลาชั่วโมงละ 11 บาท จนถึงปัจจุบันได้รับอัตราเงินเดือน 6,000 บาท และส่วนแบ่งจากการจำหน่ายตั๋วโดยสารในอัตรา 6 – 10 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเมื่อขับรถด้วยความเร็วและเพิ่มจำนวนรอบจะทำให้ยอดการจำหน่ายตั๋วโดยสารมากขึ้นให้ได้รับผลส่วนแบ่งค่าโดยสารเพิ่มสูงขึ้นด้วย ซึ่งวรินทร์บอกว่า หากวันใดที่การจราจรติดขัดมาก ๆ จะวิ่งได้รอบน้อย และได้ผู้โดยสารน้อยตามไปด้วย ทำให้ยอดการจำหน่ายตั๋วโดยสารลดลง ดังนั้น การขับรถบางวันจะต้องมีความเร่งรีบเพื่อจะได้จำนวนส่วนแบ่งการจำหน่ายตั๋วโดยสารมากขึ้นด้วย

7. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับพนักงานขับรถเมลี่ผู้หญิง วรินทร์ให้ความเห็นว่าปัจจุบันผู้ชายผู้หญิงมีความเท่าเทียมกัน สังคมให้การยอมรับความสามารถและศักยภาพของผู้หญิงมากขึ้นทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง โดยภาพรวมแล้วมีความเห็นว่าผู้โดยสารส่วนใหญ่ให้การยอมรับพนักงานขับรถเมลี่ผู้หญิง มีส่วนน้อยที่คิดว่าคนขับรถเมลี่ผู้หญิง ถึงแม้จะขับรถเมลี่ได้ แต่ก็จะได้ไม่ดีเท่ากับผู้ชาย

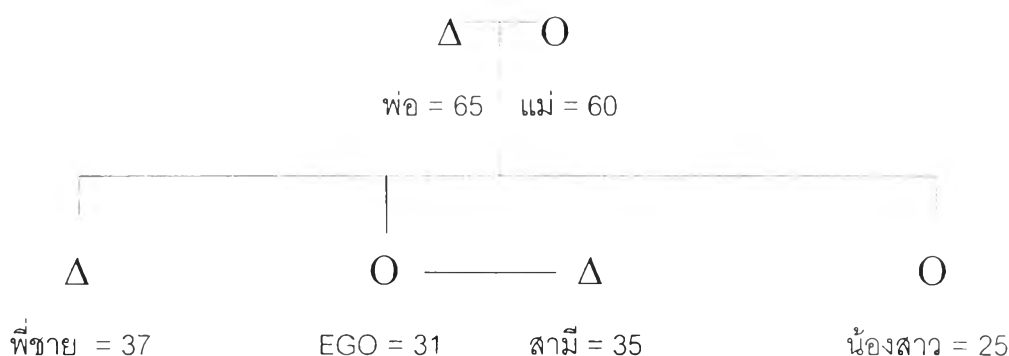
5. บทสัมภาษณ์ “นิรมล”

1. ประวัติชีวิต เกิดเมื่อปี พ.ศ. 2514 ปัจจุบันอายุ 31 ปี ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่อำเภอเมือง จ.ลำพูน มีพี่น้องร่วมบิดามารดากัน 3 คน เป็นชาย 1 คน หญิง 2 คน นิรมลเป็นคนกลาง สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนในอำเภอลำพูน พ่อมีอาชีพทำงานในโรงงานอาหารกระป๋อง ส่วนมารดาและพี่ชายทำสวนลำไย น้องสาวทำงานที่เดียวกับบิดา หลังจากสำเร็จการศึกษา นิรมลช่วยมารดาทำสวนผลไม้ ในระหว่างที่ช่วยมารดาและพี่ชายทำงานอยู่ที่บ้าน นิรมลได้เรียนศึกษาผู้ใหญ่ด้วย จนสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปี พ.ศ. 2533 การทำสวนผลไม้ประสบปัญหาต้นทุนสูง ประกอบกับสภาพดินฟ้าอากาศไม่เอื้ออำนวย นิรมลจึงตัดสินใจเดินทางมาอยู่ย่านหนองแขมกับน้ำสาวซึ่งค้าขายของชำอยู่ ในระหว่างที่พักอาศัยอยู่กับน้ำสาว ซึ่งน้ำเชยของนิรมลมีอาชีพขับรถโดยสารปรับอากาศอยู่ก่อนแล้ว ได้แนะนำให้นิรมลไปฝึกหัดขับรถยนต์ให้มีความชำนาญพอสมควร และในที่สุด นิรมลก็สอบใบอนุญาตขับรถที่ จ.ลำพูน จนได้รับใบอนุญาตขับรถยนต์มาแล้ว ต่อมาน้ำเชยจึงได้ชักชวนให้มาสมัครสอบเป็นพนักงานขับรถเมล์ของ ขสมก. นิรมลได้ผ่านการสอบเข้าเป็นพนักงานขับรถเมล์ของ ขสมก. ขับรถอยู่สาย 80 เขตการเดินรถที่ 6 วิ่งระหว่าง หนองแขมถึงสนามหลวง ครั้งแรกได้รับค่าจ้างเป็นรายเดือน ในอัตราเดือนละ 3,400 บาท เป็นเวลา 4 เดือน หลังจากนั้น ก็ได้รับการบรรจุเข้าเป็นพนักงานประจำ ในปีต่อมาได้รับการพิจารณาเพิ่มเงินเดือนเรื่อย ๆ ตามสภาพที่ทำงานและสภาวะทางเศรษฐกิจ ในการทำงานเป็นคนขับรถเมล์ ได้รับเงินเดือนและส่วนแบ่งการจำหน่ายตั๋วโดยสารอีกในอัตรา 6 – 10 เปอร์เซ็นต์ คำนวณจากฐานการจำหน่ายตั๋วโดยสารทั้งหมดในแต่ละวัน ต่อมาในปี พ.ศ. 2538 ได้แต่งงานกับสมศักดิ์ ซึ่งเป็นลูกจ้าง ทำงานอยู่ที่โรงงานย่านหนองแขม ยังไม่มีบุตร ปัจจุบันได้รับอัตราเงินเดือน 6,500 บาท และพักอาศัยอยู่แฟลตย่านหนองแขมกับสมศักดิ์ และแม่ของสมศักดิ์ รวมเป็น 3 คน

2. ครอบครัวและเครือญาติ การพักอาศัยของนิรมล อยู่ในครอบครัวเล็ก ประกอบด้วย นิรมล สมศักดิ์ รวมทั้ง แม่ของสมศักดิ์ด้วย นิรมลมีพี่ชายคนโตอายุ 37 ปี มีภรรยาแล้ว อาชีพเป็นครูอยู่ต่างจังหวัด ส่วนน้องสาว อายุ 25 ปี ทำงานอยู่ในโรงงานจังหวัดลำพูน ซึ่งอยู่ร่วมกับพ่อแม่ นิรมลและสมศักดิ์ยังไม่มีบุตร ซึ่งในกลุ่มของเครือญาติยังคงมีความสัมพันธ์กัน มีการติดต่อไปมาหาสู่กัน ซึ่งในช่วงเทศกาล นิรมลจะเดินทางกลับลำพูน เพื่อเยี่ยมพ่อ แม่ และญาติผู้ใหญ่ เขียนเป็นไดอะแกรมได้ดังนี้

△ แทน พ่อ , เพศชาย

○ แทน แม่ , เพศหญิง

3. ข้อมูลทางสังคม นิรมล สูบบุหรี่และดื่มสุรา โดยเฉพาะเครื่องดื่มประเภทชูกำลัง นั้บถือศาสนาพุทธ เป็นคนคุยสนุกสนาน อารมณ์ดี เมื่อดื่มสุรา มักจะมีเรื่องทะเลาะวิวาทกับสมศักดิ์ สามี ซึ่งมักจะมีการนัดหมายกับเพื่อน ๆ คนขับรถเมล์ด้วยกันมารับประทานอาหารและดื่มสุรากัน บ่อยครั้ง มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ด้านค่าใช้จ่าย ยังเป็นผู้เลี้ยงดู พ่อ แม่อยู่ที่บ้าน มีเพื่อนมาก ในกลุ่มเพื่อนร่วมงาน ไม่เคยมีปัญหาแต่อย่างใด ให้ความเคารพผู้อาวุโสทั้งฝ่ายตนเองและญาติของ สมศักดิ์

4. ข้อมูลด้านบุคลิกภาพและกิริยามารยาท ด้านบุคลิกลักษณะส่วนตัวของนิรมล แล้ว เป็นคนร่าเริง ผิวค่อนข้างดำ รูปร่างสูงโปร่ง แต่ไม่ค่อยรอบคอบ เมื่อมีเวลาว่างในวันหยุด สมศักดิ์จะพานิรมลไปเที่ยวในสถานที่ต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นการพักผ่อน คลายเครียด ในการทำงาน นิรมลบอกอีกว่า เมื่อเห็นว่าสิ่งใดไม่ถูกต้อง เช่น การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรทำการ จับกุม ก็จะไม่ถกเถียง เพื่อให้ได้มาซึ่งความถูกต้อง แต่ในเรื่องมารยาทที่มีต่อผู้โดยสาร นิรมลให้ความสำคัญมาก ระหว่างขับรถนิรมลจะไม่ใช้อารมณ์ เพราะต้องรับผิดชอบต่อชีวิตผู้โดยสารในรถเป็นจำนวนมาก และจะมีการพูดคุยกับผู้โดยสารที่นั่งใกล้ ๆ กับเบาะนั่งของคนขับ ในระหว่างที่การจราจรติดขัด บนถนน

5. ข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน นิรมล ขับรถเมล์ในเวลากะบาย ตื่นนอนเวลา 06.00 น. ได้เตรียมอาหารไว้ให้สมศักดิ์ไปทานที่โรงงาน พอเวลา 12.00 น. ได้เดินทางออกจากบ้านพัก เพื่อไปที่ท่ารถเมล์สาย 80 เขตการเดินรถที่ 6 ด้วยรถเมล์ ชสมก. ที่ผ่านเส้นทางดังกล่าว แล้วขับรถเมล์ ระหว่างเวลา 13.00 น. ถึง 21.00 น. รวมเวลาประมาณ 8 ชั่วโมง ซึ่งบางครั้ง อาจจะมีการเกินเวลา บ้างแล้วแต่สภาพการจราจร ซึ่งส่วนที่เกินเวลา ทาง ชสมก. คิดค่าล่วงเวลาให้ชั่วโมงละ 11 บาท

เมื่อเลิกงานแล้ว นิรมลจะรีบเดินทางกลับไปที่บ้านพักด้วยรถเมล์เพื่อพักผ่อน ซึ่งเมื่อกลับถึงบ้าน สมศักดิ์จะเตรียมอาหารไว้ให้พร้อมแล้ว และบางครั้งสมศักดิ์ก็ซื้ออาหารสำเร็จรูปมาจากร้านแถว โรงงาน และในช่วงที่เงินเดือนออก ส่วนหนึ่งนิรมลจะส่งไปให้พ่อแม่ที่ลำพูน เก็บไว้เป็นค่าใช้จ่าย ส่วนตัวนิรมลต้องขับรถเมล์เป็นเวลา 6 วัน มีวันหยุด 1 วัน คือ วันอาทิตย์ มักจะเดินหาซื้อต้นไม้ที่ ตลาดนัดสวนจตุจักร

6. ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การเข้ามาทำงานครั้งแรก โดยมีญาติซึ่งทำงาน เป็นคนขับรถเมล์ ชักชวน และแนะนำตลอดจนมีการฝากฝังให้ผู้เป็นหัวหน้าช่วยเหลือให้พิจารณา ซึ่งต้องมีการสอบเพื่อให้ได้รับใบอนุญาตขับรถก่อน ต่อมาได้สอบผ่านการเป็นพนักงานขับรถเมล์ และทดลองงานก่อน 4 เดือน โดยได้รับค่าจ้างเป็นรายเดือน ๆ ละ 3,400 บาท มีบุคคลค้ำประกันใน การเข้าทำงานเพื่อป้องกันความเสียหายและอุบัติเหตุที่อาจจะเกิดขึ้น เมื่อได้รับการบรรจุแล้ว ก็จะได้สวัสดิการตามระเบียบของ ขสมก. เพื่อเป็นสวัสดิการให้พนักงาน ขสมก. ใน 1 วัน ทำงานเป็นเวลา 8 - 10 ชั่วโมง ปัจจุบันได้รับอัตราเงินเดือน 6,500 บาท และส่วนแบ่งจากการจำหน่ายตั๋วโดยสารใน อัตรา 6 - 10 เปอร์เซ็นต์ คำนวณจากยอดการจำหน่ายตั๋วโดยสารต่อวัน และเมื่อทำงานเกิน 8 ชั่วโมงขึ้นไป ได้ค่าล่วงเวลา ชั่วโมงละ 11 บาท และได้ค่าเบี่ยงวันละ 50 บาท ในขณะที่ขับรถ นิรมลมักต้องสวมแว่นตาตลอดเวลา เนื่องจากป้องกันฝุ่นละอองและแสงแดด สุขภาพของนิรมล ไม่ค่อยแข็งแรง เวลาขับรถเป็นเวลานาน ๆ มักจะมีปัญหาเกี่ยวกับโรคทางเดินหายใจ เช่น หายใจขัด จะรักษาโดยการซื้อยาชุดมารับประทาน เมื่อป่วยมากจะเข้ารักษาที่โรงพยาบาลใกล้บ้าน ซึ่งสามารถ นำไปเบิกคืนกับทาง ขสมก. ได้

7. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับพนักงานขับรถเมล์ผู้หญิง นิรมลให้ความเห็น ว่าในกลุ่มเพื่อนร่วมงานไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำหน้าที่ โดยภาพรวมประชาชนผู้ใช้บริการ รถโดยสารประจำทางแบบธรรมดาของ ขสมก. ให้การยอมรับคนขับรถเมล์ผู้หญิงเป็นอย่างดี นิรมล คิดว่า เพศไม่ได้เป็นข้อจำกัดในการทำงานอีกต่อไปแล้ว โดยส่วนตัวของนิรมลจะให้ความสำคัญใน เรื่องมรรยาทที่มีต่อผู้โดยสาร ระหว่างขับรถนิรมลจะไม่ใช้อารมณ์ เพราะต้องรับผิดชอบชีวิต ผู้โดยสารในรถเป็นจำนวนมาก และจะมีการพูดคุยกับผู้โดยสารที่นั่งใกล้ในระหว่างที่จราจรติดขัดบน ถนนอยู่

ภาคผนวก ข

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	141	49.0
หญิง	147	51.0
รวม	288	100.0
2. ระดับอายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	69	24.0
20 - 39 ปี	136	47.2
40 - 59 ปี	61	21.2
ตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป	22	7.6
รวม	288	100.0
3. ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียน - มัธยมต้น หรือเทียบเท่า	72	25.0
มัธยมปลาย - ปวส. หรือเทียบเท่า	104	36.1
ตั้งแต่ ปริญญาตรีขึ้นไป หรือเทียบเท่า	112	38.9
รวม	288	100.0
4. ศาสนาที่นับถือ		
พุทธ	212	73.6
คริสต์	59	20.5
อิสลาม	17	5.9
รวม	288	100.0

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
5 สถานภาพสมรส		
โสด	120	41.7
สมรส (จดทะเบียน)	95	33.0
อยู่ด้วยกันโดยไม่จดทะเบียนสมรส	23	8.0
หม้าย (เสียชีวิต)	29	10.0
หย่า	17	5.9
แยกกันอยู่	4	1.4
รวม	288	100.0
6 อาชีพ		
นักเรียน นิสิต นักศึกษา	72	25.0
ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	72	25.0
พนักงานบริษัท ธุรกิจเอกชน	72	25.0
พ่อค้า แม่ค้า กรรมกร ก่อสร้าง อื่น ๆ	72	25.0
รวม	288	100.0
7 ภูมิลำเนาเดิม		
กรุงเทพมหานคร	163	56.6
ต่างจังหวัด	125	43.4
รวม	288	100.0
8 ประสบการณ์ขณะได้รับบริการจาก พชร หญิง		
ออกรถเร็ว กระจก	48	16.7
โดนประตูหนีบ	3	1.0
เบรคกะทันหัน ทำให้เสียหลักและล้ม	8	2.8
พชร หญิง ถูก จนท. ตำรวจเรียกค่าปรับเพราะทำผิดกฎจราจร	2	0.7
แสดงกริยา หรือใช้วาจาไม่สุภาพ	12	4.2
อื่น ๆ เช่น ไม่จอดรับ ขอบขับแซงคันอื่น	16	5.5
ไม่เคยประสบเหตุการณ์ดังกล่าวเลย	199	69.1
รวม	288	100.0

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
9. ระดับความคิดความเชื่อ เกี่ยวกับบทบาททางเพศตามแนวประเพณี		
ระดับต่ำ	122	42.4
ระดับปานกลาง	78	27.0
ระดับสูง	88	30.6
รวม	288	100.0
10. ระดับการยอมรับพนักงานขับรถเมลล์ที่เป็นผู้หญิงของบิดา		
ระดับต่ำ	86	29.9
ระดับปานกลาง	100	34.7
ระดับสูง	102	35.4
รวม	288	100.0
11. ระดับการยอมรับพนักงานรถเมลล์ที่เป็นผู้หญิงของมารดา		
ระดับต่ำ	95	33.0
ระดับปานกลาง	80	27.8
ระดับสูง	113	39.2
รวม	288	100.0
12. ระดับการยอมรับพนักงานขับรถเมลล์ที่เป็นผู้หญิงของเพื่อนสนิท		
ระดับต่ำ	88	30.6
ระดับปานกลาง	109	37.8
ระดับสูง	91	31.6
รวม	288	100.0
13. การมีญาติผู้หญิงประกอบอาชีพคนขับรถเมลล์		
เคยมี	103	35.8
ไม่เคยมี	185	64.2
รวม	288	100.0

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
14. ระดับการยอมรับบทบาทของพนักงานขับรถเมล์หญิง		
ระดับต่ำ	78	27.1
ระดับปานกลาง	98	34.0
ระดับสูง	112	38.9
รวม	288	100.0
15 พหุ. หญิง ควรมีคุณสมบัติ		
รูปร่างหน้าตาดี	10	3.5
แต่งกายสะอาด	36	12.5
การศึกษาขั้นต่ำ มัธยมศึกษา	89	30.9
มีความรู้เกี่ยวกับเครื่องยนต์บ้าง	43	14.9
สุขภาพแข็งแรง และสายตাপกติ	102	35.4
อื่น ๆ	8	2.8
รวม	288	100.0
16. บทบาทของพนักงานขับรถเมล์หญิง ในอุดมคติ		
สามารถแก้ไขข้อขัดข้องเล็ก ๆ น้อย ๆ ของเครื่องยนต์เท่าที่จำเป็น	8	2.8
ดักเตือน พกส. เมื่อพบข้อบกพร่องในการปฏิบัติงาน	9	3.1
ขับรถอยู่ในช่องทางรถประจำทาง ไม่แรง	47	16.3
จอดรับทุกครั้งที่เป็นรถตรงป้ายหยุดจอด	12	4.2
ไม่มีการเร่งรัด หรือบีบเครื่องเสียงดัง	39	13.5
ควรปิดประตูรถทุกครั้งขณะรถวิ่ง	71	24.7
ต้องดูแลมิให้ผู้โดยสารห้อยโหนรถ	88	30.6
ควรยิ้มแย้มแจ่มใสกับผู้โดยสาร	14	4.9
รวม	288	100.0

ภาคผนวก ค

องค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับสตรีนั้นมีจำนวนมากมาย องค์กรดังต่อไปนี้เป็นตัวอย่างขององค์กรบางแห่งที่มีภารกิจเน้นในเรื่องของการสร้างเสริมสถานภาพของผู้หญิงโดยการให้ข้อปรึกษาแนะนำ การฝึกอบรม การทำงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ การสร้างเครือข่าย และการรณรงค์เพื่อความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย (สุธีรา ทอมสัน, 2537 : 17-19)

สมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายแห่งประเทศไทย

ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2490 มุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้หญิงเดือดร้อนที่ประสบปัญหาทางกฎหมาย โดยมีกิจกรรมหลักคือ เผยแพร่ความรู้ทางกฎหมาย ศึกษาวิเคราะห์บทบัญญัติของกฎหมาย เพื่อหาทางแก้ไขให้เกิดความเป็นธรรม และจัดการเลื้อาปฏิบัติต่อสตรี จุดเน้นคือเรื่องเกี่ยวกับกฎหมายครอบครัว กฎหมายเกี่ยวกับการจ้างงาน และการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรีฯ

ถือกำเนิดเมื่อปี พ.ศ. 2517 ให้บริการในรูปแบบที่หลากหลายต่อสตรีที่ด้อยโอกาส โครงการที่สำคัญคือบ้านพักฉุกเฉิน 1 และ 2 สำหรับหญิงที่ได้รับความเดือดร้อนและถูกระทำทารุณกรรม บ้านพักฉุกเฉิน 3 สำหรับผู้หญิงและเด็กที่ติดเชื่อเอดส์ คลินิกที่ดูแลผู้หญิงทั้งก่อนและหลังคลอด บ้านพักสำหรับเด็กที่ถูกทอดทิ้ง และศูนย์การศึกษาและฝึกอาชีพ นอกจากนี้ สมาคมฯ ยังมีหน่วยงานในสังกัดที่ศึกษาวิจัยในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับประเด็นหญิงชาย คือ สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา

มูลนิธิเพื่อนหญิง

จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2523 เพื่อเป็นการสนองตอบความต้องการของหญิงที่ด้อยโอกาสในระดับชุมชน มีหน่วยงานในสังกัดดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ คือ ศูนย์ข้อมูลสตรี หน่วยการศึกษาซึ่งดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องสตรี หน่วยงานจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่รายเดือน และหน่วยกฎหมายที่ให้ความช่วยเหลือในเรื่องของความรุนแรงและโสเภณี

ศูนย์พิทักษ์สิทธิหญิงบริการ (เอ็มพาวเวอร์)

ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2523 ภารกิจหลักคือ ให้การศึกษาและคุ้มครองสิทธิของหญิงบริการทางเพศ โดยดำเนินกิจกรรมสำคัญคือ สอนภาษาอังกฤษและกฎหมายแก่หญิงบริการ เพื่อไม่ให้ถูกเอารัดเอาเปรียบ จัดสอนการแสดงและเพิ่มพูนทักษะในวิชาชีพต่าง ๆ ตลอดจนให้บริการทางด้านสุขภาพและอนามัยด้วย

มูลนิธิผู้หญิง

ตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อ ปี พ.ศ. 2530 ถึงแม้โครงการหลักของมูลนิธิ คือ ศูนย์ข้อมูลนั้นจะเริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 ก็ตาม ภารกิจหลักของมูลนิธิ คือ ช่วยเหลือหญิงผู้เดือดร้อนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น จัดที่พักให้แก่หญิงผู้เดือดร้อน จัดพิมพ์เผยแพร่วารสารรายเดือน จัดการศึกษา และให้ความรู้และข้อมูลแก่แรงงานหญิง และคนงานก่อสร้างหญิงหญิงบริการ ช่างชุมชนแออัด และชาวชนบท

สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา

ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการในด้านนโยบายต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อผู้หญิง ทำหน้าที่เป็นแกนประสานกับกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ สมาชิกสหภาพแรงงานหญิง และผู้นำหญิงระดับชุมชน เพื่อที่จะสร้างสภาพที่มั่นคงให้แก่แรงงานหญิง และเพื่อผลักดันให้พรรคการเมืองมีนโยบายเกี่ยวกับสตรี

สถาบันฯ เป็นผู้ร่วมก่อตั้งและเป็นเลขานุการขององค์การติดตามการดำเนินงานทางการเมืองเรื่องสตรี โดยในฐานะเลขานุการของ ตมส. นั้น นอกเหนือจากการประสานงานกับ ตมส. ภาคต่าง ๆ แล้ว ยังรับผิดชอบในการติดตามการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล และติดตามกิจกรรมที่เกี่ยวกับสตรีของฝ่ายบริหารและนิติบัญญัติ อีกทั้งยังผลิตเอกสารเผยแพร่เป็นรายเดือนอีกด้วย

องค์การติดตามการดำเนินงานทางการเมืองเรื่องสตรี (ตมส.)

ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2536 ประกอบด้วยองค์กรสมาชิก 70 องค์กรจาก 4 ภาค แต่ละภาคจะมีคณะกรรมการ ตมส. ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากแต่ละจังหวัดในภาคนั้น ๆ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ ติดตามการดำเนินงานด้านการเมืองของรัฐบาลและพรรคการเมือง สร้างการรับรู้และการตระหนักในประเด็นสตรี ประสานความเห็นร่วมในเรื่องที่เกี่ยวกับประโยชน์ของการนำประเด็นสตรี เข้าสู่กระแสหลักของการเมืองและการบริหาร และเสริมสร้างบทบาทผู้หญิงในการพัฒนาประชาธิปไตย กิจกรรมในช่วงปีที่ผ่านมา คือ การผลักดันให้

ประเด็นสิทธิสตรีระบุอยู่ในรัฐธรรมนูญ การนำแรงงานหญิงเข้าสู่กระแสหลักของการดำเนินงานของกระทรวงแรงงานฯ นอกจากนั้นยังประสานกับหน่วยงานราชการหลัก รวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ในการที่จะเกื้อหนุนการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในด้านอาชีพ

เครือข่ายขององค์กรสตรี

ขบวนการรณรงค์เกี่ยวกับเรื่องสตรี เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันระหว่างองค์กรอิสระของเอกชนบางแห่ง บางองค์กรที่มีภารกิจหลักทางด้านการศึกษาและพัฒนาที่มีเครือข่ายภายในประเทศที่กว้างขวาง เช่น สภาสตรีสมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทย และองค์กรติดตามการดำเนินงานทางการเมืองเรื่องสตรี เครือข่ายระหว่างองค์กรหลายแห่งจัดได้ว่าแน่นแฟ้นมาก และมีความเชื่อมโยงกันอย่างดี ตัวอย่างเช่น มูลนิธิเพื่อนหญิง สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรีฯ สมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมาย สมาคมกำนันผู้ใหญ่บ้านหญิงและองค์กรติดตามการดำเนินงานทางการเมืองเรื่องสตรี (ตมส.) ซึ่งร่วมมือดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ เช่น เปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมายที่เลือกปฏิบัติต่อสตรี ปัญหาโสเภณี การจัดการเลือกปฏิบัติในด้านอาชีพ และการกระจายอำนาจจากชายไปสู่หญิง

ภาคผนวก ง

แบบสอบถาม

คำแนะนำในการตอบ

1. แบบสอบถามนี้ประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป
ตอนที่ 2 ความคิดความเชื่อเกี่ยวกับบทบาททางเพศตามแนวประเพณี
ตอนที่ 3 การยอมรับพนักงานขับรถเมล์หญิงของบิดา มารดาและเพื่อนสนิท
ตอนที่ 4 การยอมรับบทบาทของพนักงานขับรถเมล์หญิง
2. การตอบแบบสอบถามในแต่ละตอน กรุณาใส่เครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง หรือความรู้สึกนึกคิดของท่านมากที่สุด
3. โปรดตอบทุกข้อเพราะถ้าขาดข้อความใดข้อความหนึ่ง จะทำให้แบบสำรวจนี้ไม่สมบูรณ์ และไม่สามารถนำมาผลไปวิเคราะห์ได้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

สำหรับเจ้าหน้าที่

หมายเลข.....

1 เพศ

1 () ชาย

2 () หญิง

1.....

2 อายุของท่านในปัจจุบัน (ถ้าเกิน 6 เดือนถือเป็น 1 ปี)

2.....

1 () ต่ำกว่า 20 ปี

2 () 20-39 ปี

3 () 40-59 ปี

4 () ตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป

3 ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน

3.....

1 () ไม่ได้เรียนหนังสือ

2 () ประถมศึกษา

3 () มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า

4 () มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

5 () ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือเทียบเท่า

6 () อนุปริญญาหรือเทียบเท่า

7 () ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือเทียบเท่า

8 ()ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

9 () สูงกว่าปริญญาตรี (โปรดระบุ).....

10 () กำลังศึกษาอยู่ในระดับ.....

4 ศาสนาที่ท่านนับถืออยู่ในขณะนี้

4.....

1 () พุทธ

2 () คริสต์

3 () อิสลาม

4 () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5 สถานภาพสมรส

5.....

1 () โสด

2 () สมรส (จดทะเบียน)

3 () อยู่ด้วยกันโดยไม่

4 () หม้าย (เสียชีวิต)

จดทะเบียนสมรส

5 () หย่า

6 () แยกกันอยู่

6. อาชีพปัจจุบันของท่าน

1. นักเรียน นิสิต นักศึกษา
2. ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
3. พนักงานบริษัท ธุรกิจเอกชน
4. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

6.....

7. ภูมิลำเนาเดิมของท่านคือ

1. กรุงเทพมหานคร
2. ต่างจังหวัด

7.....

8. ท่านใช้บริการรถโดยสารบริการ (รถเมล์) ที่มีคนขับเป็นผู้หญิงบ่อยครั้งเพียงใด

1. นาน ๆ ครั้ง
2. บ่อยครั้ง

8.....

9. ขณะที่ท่านได้รับบริการจากพนักงานขับรถเมล์หญิง ท่านเคยประสบกับเหตุการณ์เหล่านี้หรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ออกรถเร็ว กระชากและมักเบิ้ลเครื่องถี่ ๆ เพราะต้องการให้ผู้โดยสารขึ้นรถเร็ว
2. โดนประตुरถหนีบ
3. เบรคกะทันหันทำให้เสียหจกและล้ม
4. พขร หญิงถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจเรียกค่าปรับเพราะทำผิดกฎจราจร เช่น ขับรถชนคันอื่น ขับรถฝ่าไฟแดง เป็นต้น
5. แสดงกิริยาหรือใช้วาจาไม่สุภาพ
6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
7. ไม่เคยประสบเหตุการณ์ดังกล่าวเลย

9.....

ตอนที่ 2 ความคิดความเชื่อเกี่ยวกับบทบาททางเพศตามแนวประเพณี

10. ข้อความต่อไปนี้ ขอให้ท่านตอบให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด (โปรดตอบทุกข้อ)
ว่าเห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	
1. สุภาพสตรีพึงเพย 'ผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้า ผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลัง' ยังใช้ได้ดีจนทุกวันนี้						10.1
2. แม้ว่าสตรีจะมีภาระดูแลครอบครัว ก็มีได้เป็น อุปสรรคต่ออาชีพการงาน						10.2
3. ผู้หญิงมีความสามารถด้อยกว่าผู้ชายมา ตั้งแต่เกิด						10.3...
4. ผู้หญิงมักใช้อารมณ์เหนือเหตุผล						10.4...
5. ในการปฏิบัติหน้าที่ที่ต้องอาศัยการตัดสินใจ ที่เด็ดขาดผู้หญิงสามารถทำได้ดี						10.5
6. ผู้หญิงสามารถแสดงความสามารถได้มาก กว่าผู้ชาย ได้ในงานบริการ หรืองานเกี่ยวกับ ความสวยงามเท่านั้น						10.6...
7. เรื่องการบ้านการเรือน ไม่ควรเป็นของสามี หรือภรรยาเพียงคนเดียว						10.7...
8. พ่อแม่ควรสนับสนุนให้บุตรสาวเรียนอาชีพที่ มีลักษณะ 'ความเป็นผู้หญิง' เช่น พยาบาล ครู						10.8...
9. สตรีเหมาะสมกับบทบาทในฐานะภรรยาและ มารดาเท่านั้น						10.9...
10. การให้คำตอบแทนควรขึ้นอยู่กับความ สามารถมากกว่าคุณลักษณะทางเพศ						10.10
11. ในปัจจุบัน ผู้หญิงได้ลบล้างเข้ามาสู่สายงาน ที่ผู้ชายเคยผูกขาดในอดีตมากขึ้น						10.11...

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	
12. แม้ว่าผู้หญิงจะทำงานนอกบ้านมากขึ้น แต่ แท้จริงแล้วผู้หญิงยังเป็นฝ่ายที่ต้องพึ่งพา ผู้ชาย						10.12....
13. ในฐานะภรรยา การช่วยเหลืออาชีพการงาน ของสามี โดยการพยายามผูกไมตรีกับ เจ้านาย ผู้บังคับบัญชาของสามี เพื่อปูทาง ให้สามีมีความก้าวหน้าทางอาชีพ เป็นสิ่ง สำคัญกว่าการที่จะออกไปประกอบอาชีพ การงานต่างหากของตนเอง						10.13....
14. ผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว เลือกที่จะไม่มีบุตร เพราะต้องการทุ่มเทเวลาให้หน้าที่การงาน ของตนเป็นสิ่งที่น่ายกย่องสรรเสริญ						10.14....
15. ถึงแม้ว่าทั้งสามีและภรรยา จะทำงานนอก บ้านด้วยกันทั้งคู่ แต่งานในบ้านควรเป็น หน้าที่ของภรรยา						10.15....
16. เป็นสิ่งที่ยอมรับได้ ถ้าหากผู้หญิงเป็นนายก รัฐมนตรี						10.16....
17. ในสถานการณ์คับขันที่ต้องการการตัดสินใจ อย่างทันด่วน ผู้หญิงมักจะลังเลในการตัดสินใจ ใจมากกว่าผู้ชาย						10.17....

ตอนที่ 3 การยอมรับพนักงานขับรถเมล์หญิงของบิดา มารดา และเพื่อนสนิท

11. ท่านคิดว่าบิดา มารดาและเพื่อนสนิทของท่านให้การยอมรับพนักงานขับรถเมล์ที่เป็นผู้หญิงมากน้อยแค่ไหน

บิดา มารดา เพื่อนสนิท

1. () () () คงไม่ยอมรับแน่ ๆ
2. () () () คงจะไม่ยอมรับ
3. () () () ไม่แน่ใจ
4. () () () พอจะยอมรับได้
5. () () () คงยอมรับแน่ ๆ

11.1.....

11.2.....

11.3.....

12. ท่านเคยมีญาติผู้หญิง (ในที่นี้ หมายถึง มารดา ภรรยา ญาติพี่น้อง เช่น ป้า น้า อา ตลอดจนเพื่อนหรือเพื่อนสนิท) ประกอบอาชีพคนขับรถเมล์

1. () มารดา
2. () ภรรยา
3. () ญาติพี่น้อง เช่น ป้า น้า อา
4. () เพื่อนหรือเพื่อนสนิท
5. () ไม่เคยมี

12.....

ตอนที่ 4 การยอมรับบทบาทของพนักงานขับรถเมลล์หญิง

- 13 ข้อความต่อไปนี้ ขอให้ท่านโปรดตอบให้ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด (โปรดตอบทุกข้อ) ว่าท่านเห็นด้วยอย่างยิ่ง จะเห็นด้วย ไม่แน่ใจไม่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง กับข้อความดังกล่าว

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	
1. สังคมไทยแบ่งชัดเจนว่างานขับรถเมลล์เป็นหน้าที่ของผู้ชาย						13.1
2. ถึงเวลาแล้วที่ผู้หญิงควรเข้าสู่บทบาทของการเป็นพนักงานขับรถเมลล์เพื่อช่วยสร้างภาพลักษณ์ในด้านการให้บริการ						13.2
3. อารมณ์ของผู้หญิงมักจะแปรปรวนอยู่ตลอดเวลา ประกอบกับมีความอดทนอดกลั้นต่ำ หากต้องเผชิญกับ สภาพแวดล้อมการจราจรบนท้องถนนดังเช่นในปัจจุบันจะทำให้พนักงานขับรถเมลล์หญิงทำงานผิดพลาดและเกิดอุบัติเหตุได้						13.3
4. พนักงานขับรถเมลล์หญิงสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ทุกช่วงเวลา						13.4
5. แม้ว่าผู้หญิงจะขับรถเมลล์ได้ แต่ก็คงจะทำได้ไม่ดีเท่ากับผู้ชาย						13.5
6. ในการโดยสารรถเมลล์แต่ละครั้ง ท่านจะรู้สึกปลอดภัยหากคนขับรถเมลล์เป็นผู้หญิง .						13.6
7. ผู้หญิงมีความพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจน้อยกว่าผู้ชายที่จะสามารถรับผิดชอบชีวิตของผู้โดยสาร						13.7
8. เนื่องจากผู้ชายมีความสามารถในการรับรู้ระยะทางหรือรับรู้มิติได้ดีกว่าผู้หญิงผู้ชายจึงน่าจะปฏิบัติหน้าที่ขับรถเมลล์ได้ดีกว่าผู้หญิง						13.8

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	
9. ในปัจจุบันผู้หญิงและผู้ชายมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ดังนั้นอาชีพคนขับรถเมลจึงไม่ควรจำกัดเฉพาะเพศชายเท่านั้น						13.9....
10. หากผู้หญิงไม่มีความรู้เกี่ยวกับเครื่องยนต์ ก็ไม่ควรที่จะมาขับรถเมล						13.10....
11. เนื่องจากผู้หญิงต้องตั้งครรภ์และมีรอบเดือน ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการขับรถเมล						13.11....
12. ด้วยคุณสมบัติของผู้หญิง เช่น ความสุภาพ นิ่มนวล จึงน่าจะปฏิบัติหน้าที่ขับรถเมลได้ดีกว่าผู้ชาย						13.12....
13. ผู้ชายคุมสติได้ดีในยามคับขัน ฉะนั้นเวลาเกิดเหตุการณ์คับขันหรือเกิดอุบัติเหตุขณะขับรถเมล พxr. ชายจะสามารถควบคุมสถานการณ์ได้ดีกว่า พxr. หญิง						13.13....
14. หากมีโอกาสเลือกใช้บริการ จะเลือกชั้นรถเมลที่มีคนขับเป็นผู้หญิง						13.14....

14. อยากทราบว่าท่านต้องการให้ พชร หญิงมีคุณสมบัติในลักษณะใดมากที่สุด 14.....
1. () รูปร่างหน้าตาดี
 2. () แต่งกายสะอาดเรียบร้อย
 3. () มีการศึกษาชั้นต่ำมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3)
 4. () มีความรู้เกี่ยวกับเครื่องยนต์บ้างพอสมควร
 5. () สุขภาพแข็งแรง สายตาปกติ
 6. () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
15. บทบาทของพนักงานขับรถเมล์หญิงในอุดมคติของท่านคือ 15.....
1. () สามารถแก้ไขข้อขัดข้องเล็ก ๆ น้อย ๆ เกี่ยวกับเครื่องยนต์เท่าที่จำเป็น
 2. () ดักเตือน แนะนำ พนักงานเก็บค่าโดยสารเมื่อพบข้อบกพร่องในการปฏิบัติงาน
 3. () ขับรถอยู่ในเฉพาะช่องทางรถประจำทาง ไม่แซงหรือเปลี่ยนช่องทางอย่างกะทันหัน
 4. () จอดรับทุกครั้งที่เป็นรถตรงป้ายหยุดจอด
 5. () ไม่มีการเร่งรัด หรือเบิ้ลเครื่องเสียงดังเพื่อให้ผู้โดยสารขึ้น-ลงอย่างรวดเร็ว
 6. () ควรจะปิดประตูรถทุกครั้งขณะรถวิ่ง
 7. () ต้องดูแลมิให้ผู้โดยสารหย่อนเหรียญ
 8. () ควรยิ้มแย้มแจ่มใสกับผู้โดยสาร
 9. () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้วิจัย

นางสาวสุปราณี ไกรวีระเดชาชัย เกิดวันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2516 ที่อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาบัณฑิต เกียรตินิยม อันดับสอง คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในปีการศึกษา 2538 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรสังคมวิทยามหาบัณฑิต ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2539

